

Právo ochrany osobních údajů

Barbora Vlachová

Vysokoškolská učebnice

Odborné nakladatelství Vysoké školy ekonomie a managementu

 VŠEM
VYSOKÁ
ŠKOLA
EKONOMIE
A MANAGEMENTU

PRÁVO OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Vysoká škola ekonomie a managementu

2022

Právo ochrany osobních údajů

Seznam autorů:

JUDr. Mgr. Barbora Vlachová, Ph.D., LL.M.

Recenzenti:

Mgr. Ing. Petra Dvořáková, Ph.D.

Mgr. Ing. Jiří Tobíšek

Copyright © Vysoká škola ekonomie a managementu 2022

Vydání první. Všechna práva vyhrazena

ISBN:978-80-88502-01-2

Vysoká škola ekonomie a managementu

www.vsem.cz

Žádná část této publikace nesmí být publikována a šířena žádným způsobem a v žádné podobě bez výslovného svolení vydavatele.

Obsah

Seznam obrázků	7
Seznam tabulek	8
Značky a symboly v učebním textu	9
Předmluva	10
1. KAPITOLA: PRAMENY OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ	12
1.1 Prameny práva	13
1.2 Právní předpisy upravující ochranu osobních údajů	15
1.2.1 Listina základních práv a svobod	15
1.2.2 Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů	15
1.2.3 GDPR	15
1.2.4 Směrnice 2016/680	17
1.2.5 Zákon o zpracování osobních údajů	18
1.3 Rozdíly oproti dřívější právní úpravě	19
2. KAPITOLA: ZÁKLADNÍ POJMY Z OBLASTI OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ	24
2.1 Osobní údaj	25
2.1.1 Zvláštní kategorie osobních údajů	25
2.2 Zpracování osobních údajů	27
2.3 Správce	28
2.4 Zpracovatel	29
2.5 Právní titul pro zpracování osobních údajů	30
2.6 Účel zpracování osobních údajů	30
2.6.1 Slučitelnost účelů	31
2.6.2 Pověřenec pro ochranu osobních údajů	31
2.6.3 Požadavky na osobu pověřence	32
3. KAPITOLA: ZÁSADY ZPRACOVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ	37
3.1 Obecně k zásadám zpracování osobních údajů	38
3.2 Zákonnost, korektnost a transparentnost	38
3.3 Účelové omezení	39
3.4 Minimalizace údajů	40
3.5 Přesnost	40
3.6 Omezení a forma uložení	40
3.7 Integrita a důvěrnost	41

---

4. KAPITOLA: PRÁVNÍ TITUL A ÚČEL ZPRACOVÁNÍ	47
4.1 Právní titul zpracování osobních údajů	48
4.2 Uzavření nebo plnění smlouvy se subjektem údajů	48
4.3 Splnění právní povinnosti	49
4.4 Splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci	49
4.5 Oprávněný zájem správce	51
4.6 Souhlas subjektu údajů	52
4.6.1 Základní náležitosti souhlasu	52
4.6.2 Svobodný souhlas	52
4.6.3 Určitost souhlasu	53
4.6.4 Informovanost souhlasu	54
4.6.5 Jednoznačnost projevu vůle	54
4.6.6 Výslovný souhlas	54
4.6.7 Souhlasy týkající se dětí	54
4.7 Ochrana životně důležitých zájmů subjektu údajů nebo jiné fyzické osoby	55
4.8 Účel zpracování osobních údajů	56
4.8.1 Další zpracování	57
4.9 Vztah mezi účelem zpracování a právním titulem	57
5. KAPITOLA: PRÁVA SUBJEKTU ÚDAJŮ	62
5.1 Práva subjektu údajů	63
5.1.1 Právo na přístup k osobním údajům	63
5.1.2 Právo na opravu osobních údajů	64
5.1.3 Právo na výmaz osobních údajů	64
5.1.4 Právo na omezení zpracování	65
5.1.5 Právo na přenositelnost osobních údajů	65
5.1.6 Právo vznést námitku	65
5.1.7 Právo podat stížnost dozorovému úřadu	66
6. KAPITOLA: ČINNOST DOZOROVÉHO ÚŘADU A SANKCE ZA PORUŠENÍ PRAVIDEL GDPR	71
6.1 Úřad pro ochranu osobních údajů	72
6.1.1 Pravomoci Úřadu pro ochranu osobních údajů	72
6.1.2 Organizační uspořádání Úřadu pro ochranu osobních údajů	72
6.1.3 Mezinárodní spolupráce dozorových úřadů	73
6.2 Dozorová a kontrolní činnost Úřadu pro ochranu osobních údajů	74
6.2.1 Zahájení a průběh kontroly	74
6.2.2 Práva a povinnosti kontrolujících osob	74
6.2.3 Práva a povinnosti kontrolované osoby	75
6.2.4 Protokol o kontrole a námitky	76
6.2.5 Následky kontroly	76
6.3 Sankce za porušení pravidel v oblasti ochrany osobních údajů	78
6.3.1 Přestupky a sankce dle GDPR	78
6.3.2 Přestupky dle zákona o zpracování osobních údajů	78

---

7. KAPITOLA: OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ V PRAXI	83
7.1 Výkladová stanoviska	84
7.1.1 Evropský sbor pro ochranu osobních údajů	84
7.1.2 Úřad pro ochranu osobních údajů	86
7.2 Poznatky z kontrolní a dozorové činnosti	87
7.2.1 Dozorové úřady v Evropě	87
7.2.2 Úřad pro ochranu osobních údajů	88
7.3 COVID-19 a ochrana osobních údajů	90
7.3.1 Pokyny Sboru ve vztahu ke COVID-19	90
7.3.2 Úřad pro ochranu osobních údajů	90
Glosář	94
Prameny	97
Vzorový test	98

Seznam obrázků

Obrázek 2.1 Zpracování osobních údajů	27
Obrázek 4.1 Postup při stanovení právních titulů	55
Obrázek 5.1 Práva subjektu údajů	63
Obrázek 5.2 Stížnosti podané Úřadu pro ochranu osobních údajů v roce 2021	66
Obrázek 6.1 Organizační struktura Úřadu pro ochranu osobních údajů	73
Obrázek 6.2 Požadavky ÚOOÚ vyskytující se při kontrole	75

Seznam tabulek

Tabulka 1.1 Právní prameny upravující oblast ochrany osobních údajů	14
Tabulka 2.1 Požadavky na pověřence ochrany osobních údajů	32
Tabulka 4.1 Kdy nelze souhlas považovat za svobodný	53
Tabulka 7.1 Příklady výkladových stanovisek Sboru	84
Tabulka 7.2 Příklady z kontrolní a dozorové činnosti ÚOOÚ	89
Tabulka 7.3 Příklady otázek v souvislosti s pandemií COVID-19	91

Značky a symboly v učebním textu

Struktura distančních učebních textů je rozdílná již na první pohled, a to např. v zařazování grafických symbolů – značek.

Specifické grafické značky umístěné na okraji stránky upozorňují na definice, cvičení, příklady s postupem řešení, klíčová slova a shrnutí kapitol. Značky by měly studenta intuitivně vést tak, aby se již po krátkém seznámení s distanční učebnicí dokázal v textu rychle a snadno orientovat.

Definice

Upozorňuje na definici nebo poučku pro dané téma.

Příklad

Označuje příklad praktické aplikace učiva včetně řešení.

Otázky k procvičení a úkoly

Označuje otázky a úkoly s postupem řešení na konci kapitoly.

Klíčová slova

Upozorňuje na důležité výrazy či odborné termíny nezbytné pro orientaci v daném tématu.

Shrnutí kapitoly

Shrnutí kapitoly se zařazuje na konec dané kapitoly. Přehledně, ve strukturovaných bodech shrnuje to nejpodstatnější z předchozího textu.

Předmluva

Publikace Právo ochrany osobních údajů přináší přehled právní úpravy v oblasti ochrany osobních údajů, přičemž počítá již se znalostí základních právních pojmů a systematiky českého právního řádu, ale i práva Evropské unie.

Problematika ochrany osobních údajů je v současnosti velmi akcentována zejména díky několika významným událostem v posledních letech, které podnítily i celospolečenskou debatu o nutnosti ochrany osobních údajů, jakož i způsobu jejich ochrany.

Jednou z těchto událostí je především přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů), které je známé díky zkratce GDPR (z angl. „*General Data Protection Regulation*“).

GDPR přináší řadu nových povinností i nových pravidel pro zpracování osobních údajů, avšak vychází částečně i z dosud platných principů. Zásadně se však mění systém regulace, neboť dříve byla ochrana osobních údajů řešena za pomoci směrnic, které nejsou přímo závazné, neboť zavazují toliko členský stát k naplnění cílů v ní stanovených. Naproti tomu nařízení přímo zavazuje všechny osoby.

Nařízení se však musela přizpůsobit v legislativní oblasti i Česká republika coby členský stát EU, přičemž GDPR doplňuje nově přijatý zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

Další příčinu, proč se aktuálně hovoří o ochraně osobních údajů, pak představuje pandemie COVID-19, kdy jsme byli svědky mnoha opatření, která souvisela právě s problematikou ochrany osobních údajů (ať už se jedná např. o covid pasy, chytré karantény, aplikaci e-rouška apod.).

Sdílení a zpracování citlivých osobních údajů o zdravotním stavu ve velkém rozsahu, které by bylo dříve nemyslitelné a neodůvodnitelné, dostalo právě v souvislosti s bojem s pandemií zelenou. Panují odůvodněné obavy, zda tyto zásahy nebudou přetrvávat i v době, kdy již nebudou v souvislosti s jednotlivými opatřeními nezbytná.

Předkládaná publikace si dává za cíl představit právní úpravu ochrany osobních údajů, a to jak z hlediska GDPR, tak z hlediska doprovodné vnitrostátní legislativy. V neposlední řadě bude věnována pozornost i praktickým aspektům ochrany osobních údajů, a to např. ve formě výkladových stanovisek Úřadu pro ochranu osobních údajů, české i evropské judikatury.

Z hlediska aktuálních otázek ochrany osobních údajů pak budou nastíněny i základní právní otázky související s opatřeními proti pandemii nemoci COVID-19.

JUDr. Mgr. Barbora Vlachová, Ph.D., LL.M.

1

---

kapitola

Prameny ochrany osobních údajů

1. kapitola

Prameny ochrany osobních údajů

Úvod

V úvodní kapitole bude představen celkový právní rámec ochrany osobních údajů. Budou tak především představeny jednotlivé prameny práva, ve kterých nalzáme právní normy, které tvoří právní úpravu ochrany osobních údajů. Nejdůležitější z nich je Obecné nařízení o ochraně osobních údajů, známé pod zkratkou GDPR. Dále bude představen především zákon o zpracování osobních údajů, který je základem vnitrostátní právní úpravy. Vzhledem k nedávnému přijetí GDPR bude rovněž provedena stručná komparace s předchozí právní úpravou. Na konci kapitoly bude posouzeno, nakolik je GDPR revolucí v oblasti ochrany osobních údajů, jak bývá často uváděno, a nakolik je pouze rozvedením již platných pravidel.

Cíle kapitoly

- Seznámit se s prameny ochrany osobních údajů.
- Zopakovat si jednotlivé formy právních pramenů.
- Pochopit vztahy mezi evropskými a vnitrostátními prameny práva.
- Zorientovat se v systému ochrany osobních údajů.
- Přiblížit rozdíly oproti předchozí právní úpravě.

1.1

Prameny práva

DEFINICE

Prameny práva

Prameny práva jsou formy, v nichž nalezneme právní normy. Jedná se zpravidla o právní předpisy, které musí být přijaty zákonodárným orgánem v řádném legislativním procesu a musí být stanoveným způsobem publikovány.

Prameny práva můžeme definovat jak ve smyslu formálním, tak ve smyslu materiálním. Materiální pramen práva představuje určitou objektivně existující skutečnost, resp. určitý společenský fenomén, který si vynutí přijetí právní normy (např. materiálním pramenem opatření přijatých v souvislosti s bojem proti pandemii COVID-19 byla právě nastalá situace spočívající v existenci pandemie).

Ve formálním pojetí jsou pak prameny práva právní formy, v nichž nalezneme právní normy (ve smyslu určitého právního pravidla, kdy právní norma představuje jednotlivé pravidlo chování). V dalším výkladu se bude o pramenech práva hovořit v tomto formálním smyslu.

Právní normy nejčastěji najdeme v právních předpisech, ale jsou zde i další prameny práva (normativní smlouvy, soudní rozhodnutí, právní obyčeje, právní zásady apod.). Prameny práva mohou být psané, nebo nepsané.

V jednotlivých právních řádech se důležitost a právní síla jednotlivých právních pramenů liší. V kontinentálním právním systému, do kterého patří i české právo, je pak nejvýznamnější tzv. psané právo.

Jako základní pravidlo však platí, že by právní předpis nižší právní síly neměl být v rozporu s právním předpisem vyšší právní síly. Pokud by se tak však stalo, bude přednostně aplikován právní předpis vyšší právní síly. Právní předpis nižší právní síly pak může být zrušen právě z důvodu takového existující rozporu.

CVIČENÍ 1

Jaký je význam judikatury (soudních rozhodnutí zejména soudů vyšších stupňů) coby pramene práva v českém právním prostředí?

Co se týče pramenů práva z oblasti ochrany osobních údajů, ty nalzáme už na úrovni evropského a mezinárodního práva. Jednotlivé aspekty ochrany osobních údajů jsou dále zakotveny i na úrovni ústavní. Zásadní význam má dále i zákonná rovina. V dílčích aspektech jsou dále jednotlivé povinnosti z hlediska ochrany osobních údajů popsány i v prováděcích právních předpisech.

Níže v tabulce jsou popsány nejdůležitější prameny práva, ve kterých nalzáme právní normy v oblasti ochrany osobních údajů.

 TABULKA 1.1

Právní prameny upravující oblast ochrany osobních údajů

Pramen práva	Popis	Příklad právního předpisu z oblasti ochrany osobních údajů
Ústavní pořádek	Součástí ústavního pořádku je především Ústava ¹ , dále Listina základních práv ² a svobod, jakož i všechny ústavní zákony. ³	Listina základních práv a svobod
Mezinárodní smlouva	Mezinárodní smlouvy jsou uzavřeny mezi dvěma či více subjekty, ale na rozdíl od běžných smluv obsahují i obecně závazná pravidla (právní normy), označujeme je tedy jako normativní smlouvy.	Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů
Nařízení	Právní předpis evropského práva, který je obecně závazný ve všech částech a je určen neurčitému počtu subjektů. Zavazuje orgány i osoby bez toho, aby jej musel členský stát jakkoli implementovat do vlastního právního řádu.	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (dále jen „GDPR“)
Směrnice	Směrnice je právní předpis Evropské unie, je závazný pro členské státy z hlediska výsledku, kterého má být dosaženo. Směrnici je nutné transponovat do vnitrostátní právní úpravy.	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (dále jen „Směrnice 2016/680“)
Zákon	Zákon je nejběžnějším pramenem práva, musí být přijat v řádném legislativním procesu zákonodárným orgánem a uveřejněn ve Sbírce zákonů.	Zákon o zpracování osobních údajů ⁴
Podzákonný předpis	Podzákonné předpisy jsou vydávány v rámci moci výkonné, přičemž musí být vždy v souladu se zákonem a v jeho mezích. Pravomoc je svěřena vládě, ministerstvům a jiným ústředním správním úřadům.	Vyhláška č. 373/2016 Sb., o předávání údajů do Národního zdravotnického informačního systému

Zdroj: Vlastní zpracování

- 1 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „Ústava“
- 2 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina základních práv a svobod“)
- 3 Ústavní zákony se zákonů odlišují tím, že k jejich přijetí jsou nutné hlasy třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů. Pouze ústavními zákony lze měnit text Ústavy, ale jsou přijímány i v jiných důležitých oblastech, např. v oblasti bezpečnosti ČR.
- 4 Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů (dále jen „zákon o zpracování osobních údajů“)

CVIČENÍ 2

Jaký je rozdíl mezi platností a účinností zákona?

1.2

Právní předpisy upravující ochranu osobních údajů

V této podkapitole budou uvedeny nejdůležitější právní předpisy z oblasti ochrany osobních údajů. V níže uvedeném přehledu nejsou zmíněny příslušné podzákoné právní předpisy, neboť nedosahují takové důležitosti, resp. jejich rozbor přesahuje účel a rozsah této publikace.

1.2.1 Listina základních práv a svobod

O významu problematiky ochrany osobních údajů svědčí již skutečnost, že tato je upravena již na úrovni ústavního pořádku, a to Listinou základních práv a svobod.

Čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod stanoví:

„Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.“

ČL. 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod pak určuje, že:

„Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.“

V čl. 13 Listiny základních práv a svobod je upraveno tzv. listovní tajemství, a to následujícím způsobem:

„Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.“

1.2.2 Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů

Dle čl. 10 Ústavy jsou všechny vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, součástí právního řádu. Tyto mezinárodní smlouvy jsou tak do českého práva přímo inkorporovány. Pokud zákon stanoví něco jiného než mezinárodní smlouva, použije se mezinárodní smlouva. Uplatňuje se tak zásada aplikační přednosti a ustanovení mezinárodních smluv mají přednost před zákony.

Na půdě Rady Evropy byla v roce 1981 přijata Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů. Jednalo se o první mezinárodní smlouvu, která upravila zpracování osobních údajů v Evropě, a zároveň jde o důležitý milník v tom smyslu, že byla identifikována a uzákoněna potřeba ochrany osobních údajů.

1.2.3 GDPR

Právo Evropské unie tvoří soubor právních norem, jejichž původ je v členství České republiky v Evropské unii. Přistoupením k Evropské unii přistupuje členský stát rovněž k tzv. *acquis communautaire*,

což označuje stupeň harmonizace práv jednotlivých členských států, jehož již bylo na poli Evropské unie dosaženo.

Acquis communautaire zahrnuje veškeré legislativní akty EU, smlouvy, mezinárodní dohody a rozsudky Soudního dvora Evropské unie. Přijetím *acquis communautaire* se tedy rozumí přijetí právních předpisů EU v takovém stavu, v jakém se nachází v okamžiku vstupu země do EU.

V současné době je systém evropského práva vymezen na základě dvou hlavních smluv – Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. Mezi nejdůležitější legislativní akty, které vydává Evropská unie v rámci své normotvorby, patří nařízení a směrnice.

Nařízení, což je právní forma, která byla zvolena i v případě GDPR, je obecně závazné pro všechny orgány a osoby a je určeno neurčitému počtu subjektů. Je nutné se jím tedy řídit bez toho, aby jej musel členský stát jakkoli implementovat či transponovat do vlastního právního řádu.

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů je stěžejním předpisem v oblasti nakládání s osobními údaji subjektů. Nahrazuje a ruší Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

O textu GDPR se vyjednávalo na evropské půdě téměř 4 roky, než se dospělo k jeho definitivní podobě. Nařízení vstoupilo v platnost 24.5.2016, přičemž byla ponechána lhůta v délce 2 let, aby se adresáti toho předpisu mohli připravit na změny v nové právní úpravě. GDPR tak nabylo účinnosti 25. 5. 2018.

GDPR v úvodu obsahuje preambuli, jejíž součástí jsou tzv. recitály, kdy se fakticky jedná o jakousi důvodovou zprávu předcházející vlastním článkům GDPR. Nařízení má pak následující strukturu a obsah:

- 1) Kapitola I. – Obecná ustanovení
  - Předmět a cíle
  - Věcná a místní působnost
  - Definice
- 2) Kapitola II. – Zásady
  - Zásady zpracování osobních údajů
  - Zákonnost zpracování
  - Podmínky souhlasu
  - Zpracování zvláštních kategorií osobních údajů
- 3) Kapitola III. – Práva subjektu údajů
  - Poskytování informací o zpracování osobních údajů
  - Právo na přístup k osobním údajům
  - Právo na opravu
  - Právo na výmaz („právo být zapomenut“)
  - Právo na omezení zpracování
  - Právo na přenositelnost údajů
  - Právo vznést námitku
- 4) Kapitola IV. – Správce a zpracovatel
  - Odpovědnost správce
  - Zpracovatel
  - Záznamy o činnostech zpracování
  - Ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů dozorovému úřadu
  - Oznamování případů porušení zabezpečení osobních údajů subjektu údajů
  - Posouzení vlivu na ochranu osobních údajů
  - Pověřenec pro ochranu osobních údajů

- 5) Kapitola V. – Předávání osobních údajů
  - Obecné zásady pro předávání
  - Předání či zveřejnění údajů nepovolená právem Evropské unie
  - Mezinárodní spolupráce v zájmu ochrany osobních údajů
- 6) Kapitola VI. – Nezávislé dozorové úřady
  - Dozorový úřad a pravidla pro jeho zřízení
  - Nezávislost
  - Obecné podmínky pro členy dozorového úřadu
  - Příslušnost
  - Úkoly
  - Pravomoci
- 7) Kapitola VII. – Spolupráce a jednotnost
  - Spolupráce dozorovými úřady
  - Vzájemná pomoc a společné postupy dozorových úřadů
  - Evropský sbor pro ochranu osobních údajů
  - Nezávislost
- 8) Kapitola VIII. – Právní ochrana, odpovědnost a sankce
  - Právo podat stížnost u dozorového úřadu
  - Právo na účinnou soudní ochranu
  - Obecné podmínky pro ukládání správních pokut
  - Sankce
- 9) Kapitola IX. – Ustanovení týkající se zvláštních situací
  - Zpracování a svoboda projevu a informací
  - Zpracování a přístup veřejnosti k úředním dokumentům
  - Zpracování v souvislosti se zaměstnáním
  - Povinnost mlčenlivosti
- 10) Kapitola X. – Akty v přenesené pravomoci a prováděcí akty
  - Výkon přenesené pravomoci
  - Postupy projednávání ve výboru
- 11) Kapitola XI. – Závěrečná ustanovení
  - Zrušení směrnice 95/46/ES
  - Platnost s účinností

Již několik let se diskutuje o přijetí nařízení nazývaného „ePrivacy“, tedy nařízení o respektování soukromého života a ochraně osobních údajů v elektronických komunikacích. Tento předpis měl původně bezprostředně časově navazovat na účinnost GDPR. Nařízení mělo nahradit směrnicí 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací. To se však zatím nestalo a návrh nařízení byl několikrát přepracován.

Nařízení ePrivacy by mělo dopadnout především na elektronické komunikace a jejich poskytovatele, včetně regulace různých komunikačních aplikací, webových a e-mailových komunikačních služeb. Nařízení ePrivacy by mělo poskytovat ochranu také právnickým osobám, nikoliv pouze osobám fyzickým, jako je tomu u GDPR. Ochrana dat by se pak měla vztahovat také na chytrá zařízení a spotřebiče, které spolu komunikují prostřednictvím internetu.

1.2.4 Směrnice 2016/680

Na rozdíl od nařízení je směrnice závazná nikoliv pro všechny orgány a osoby, ale pouze pro členské státy, kterým ukládá povinnost dosáhnout požadovaného výsledku,

a stanovuje jim k tomu určitou lhůtu. Členský stát pak musí za účelem dosažení stanovených výsledků transponovat uvedenou směrnici do vnitrostátní právní úpravy.

Směrnice 2016/680 se zabývá regulací osobních údajů v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech, kdy tato oblast není upravena v GDPR. Tato oblast byla dříve upravena Rámcovým rozhodnutím Rady 2008/977/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech.

Cílem Směrnice 2016/680 je především zachovat vysokou úroveň veřejné bezpečnosti při zaručení ochrany osobních údajů subjektů údajů. Z hlediska zásad pro zpracování osobních údajů je úprava obdobná jako v GDPR, když je vyžadována zejména zákonnost a korektnost zpracování osobních údajů, které smí být shromažďovány jen pro výslovně vyjádřené legitimní účely. Je rovněž kladen důraz na přesnost osobních údajů a jejich dostatečné zabezpečení. Členské státy by měly rovněž dbát na stanovení přiměřených lhůt pro výmaz shromážděných osobních údajů a vymezit pravidla pro zpracování zvláštních kategorií osobních údajů (Maisner, Vlachová, 2019, s. 56).

Co se týče práv subjektů údajů, opět můžeme nalézt analogii s GDPR – subjekty mají právo na informace, na přístup, na opravy, omezení zpracování, jakož i právo podat námitku.

Tuto směrnici implementuje především hlava III. zákona o zpracování osobních údajů. Zákon o zpracování osobních údajů v obecné rovině shrnuje povinnosti zainteresovaných subjektů. Implementace dílčích povinností jednotlivých orgánů se pak nacházejí v dalších zvláštních zákonech.

1.2.5 Zákon o zpracování osobních údajů

Zákony představují nejčastější formu normativního právního aktu v českém právním řádu. Legislativní proces k přijetí zákona sestává z projednání v Poslanecké sněmovně České republiky a Senátu České republiky a schválení návrhu zákona ze strany obou parlamentních komor. Následuje podpisem Prezidenta České republiky a Předsedy vlády České republiky a náležitá publikace ve Sbírce zákonů.

Jak již bylo řečeno výše, zákon o zpracování osobních údajů neimplementuje úpravu dle GDPR (neboť nařízení je účinné přímo). Zákon tak nemá být zdvojením právní úpravy, avšak doplňuje GDPR v oblastech, kde to samotné nařízení připouští.

Zákon o zpracování osobních údajů rovněž implementuje Směrnici 2016/680 a obsahuje ryze vnitrostátní úpravu zpracování osobních údajů v rámci bezpečnosti a obrany České republiky, kdy je tato problematika zcela vyňata z působnosti GDPR.

Co se týče změn oproti obecné úpravě v GDPR, zákon o zpracování osobních údajů samostatně upravuje zejména následující problematiky:

- Omezení povinnosti posuzovat slučitelnost účelů.
- Výjimky z povinnosti provést posouzení vlivu na ochranu osobních údajů.
- Možnost správce splnit informační povinnost vůči subjektům údajů zveřejněním způsobem umožňujícím dálkový přístup.
- Snížení věkové hranice pro udělení samostatného souhlasu u poskytování služeb informační společnosti.
- Vymezení pravomocí ÚOOÚ.
- Úprava a omezení sankcí.

CVIČENÍ 3

Jakým způsobem jsou v zákoně o zpracování osobních údajů omezeny sankce pro veřejné subjekty?

1.3

Rozdíly oproti dřívější právní úpravě

GDPR rozhodně není „revolucí“ v oblasti ochrany osobních údajů, neboť navazuje na předchozí právní úpravu a řadu pojmů a základních institutů z nich přejímá. Změnila se zejména právní forma legislativního aktu EU, a to ze směrnice na nařízení, které je přímo závazné i pro fyzické a právnické osoby. Řada institutů, která platila již před přijetím GDPR, zůstala zachována.

Mezi novinky, které GDPR zavádí (a které budou vysvětleny v následujících kapitolách), patří například:

- Pověřenec pro ochranu osobních údajů.
- Ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů dozorovému úřadu a oznamování téhož dotčeným subjektům údajů.
- Sjednocení dozoru nad ochranou osobních údajů.
- Povinnost provést posouzení vlivu na ochranu osobních údajů.

Pokud tedy povinné subjekty reflektovaly dřívější právní úpravu v oblasti ochrany osobních údajů a dodržovaly zásady pro zpracování osobních údajů, nemohly být přijetím a aplikací zásad v GDPR zaskočeny. Složitější situace samozřejmě nastala v případech, pokud ochraně osobních údajů nebyla u daného správce před účinností GDPR věnována žádná pozornost, neboť pak bylo nutné zavést a začít dodržovat zásady dle GDPR v plném rozsahu.

PŘÍKLAD 1.1

Ústavní soud Pl. ÚS 45/17 ze dne 14. 5. 2019

Fakta:

Skupina 58 poslanců podle čl. 87 odst. 1 písm. a) a b) se domáhala u Ústavního soudu zrušení některých ustanovení právní úpravy preventivního uchovávání provozních a lokalizačních údajů o elektronické komunikaci u poskytovatelů telekomunikačních služeb (dále též „*data retention*“) a možnosti jejich následného poskytnutí:

- a) orgánům činným v trestním řízení,
- b) Policii České republiky pro účely zahájeného pátrání po konkrétní hledané nebo pohřešované osobě, zjištění totožnosti osoby neznámé totožnosti nebo totožnosti nalezené mrtvolky či předcházení nebo odhalování konkrétních hrozeb v oblasti terorismu,
- c) Bezpečnostní informační službě,
- d) Vojenskému zpravodajství,
- e) České národní bance pro účely dohledu nad kapitálovým trhem.

Napadená právní úprava sleduje různé cíle, zejména bezpečnost a obranu státu, ochranu osob i majetku před trestnou činností, pátrání po osobách hledaných, pohřešovaných či ztracených a o dohled nad kapitálovým trhem.

Pro naplnění uvedených cílů nařizuje napadená právní úprava povinným subjektům (poskytovatelé služeb elektronické komunikace) uchovávat o všech klientech, uživatelích telekomunikačních služeb, „balíky dat“ po dobu šesti měsíců zpětně.

Například u telefonních hovorů či SMS a MMS zpráv (včetně neúspěšných pokusů o spojení) provozatel uchovává údaje o telefonních číslech volajícího i volaného, datu a času zahájení i ukončení komunikace, poloze i pohybu uživatele dané služby. V případě využití internetových služeb a e-mailové komunikace jsou dále operátoři povinni shromažďovat zejména uživatelské účty, identifikátor počítače i vyhledaného serveru (IP adresa, číslo portu), údaje o e-mailové adrese účastníků komunikace a protokolu elektronické pošty.

Zjednodušeně řečeno, na základě napadené právní úpravy operátoři uchovávají informace o každém telefonickém spojení, textové zprávě, internetovém připojení či e-mailové korespondenci, tj. podrobná data o veškeré komunikaci, lokalizaci účastníků komunikace a poskytnutých internetových službách. Některé z těchto údajů uchovávají operátoři pro vlastní potřeby (vyúčtování služeb, reklamace, marketing) i bez povinnosti stanovené napadeným zákonem.

Otázka:

- a) Jsou dány předpoklady pro zrušení daných zákonných ustanovení?
- b) Reflektuje právní úprava dostatečně potřebu ochrany osobních údajů?

Odpověď:

- a) Ne.
- b) Ano.

V tomto případě Ústavní soud návrh skupiny poslanců zamítl. Své rozhodnutí odůvodnil tak, že spolu s rostoucí hrozbou teroristických útoků se vyvinul logický trend posilovat pravomoci a nástroje vyšetřujících orgánů veřejné moci na úkor zachování dosavadního standardu základních práv jednotlivců. Uvedený trend se však postupně mění v čase a také v důsledku rozhodnutí ústavních soudů, Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie, začínají politické reprezentace chápat potřebu hledání rovnováhy, při jejímž zachování by státy byly schopny účinně a efektivně dostát pozitivním závazkům, aniž by přitom zasáhly do základních práv jednotlivců.

Změnu trendu směrem k posílení ochrany osobních údajů, či spíše znovunalezení ztracené rovnováhy, demonstruje mimo jiné přijetí GDPR či příprava přijetí tzv. e-privacy nařízení upravujícího oblast soukromí a elektronických komunikací. Překotný vývoj informačních technologií nelze zastavit či zbrzdít žádnou právní úpravou; dosah internetu a dalších sítí umožňujících elektronickou komunikaci se neomezuje na hranice jednotlivých států, jde o globální jev, celosvětový fenomén, který vnitrostátní zákonodárci řeší různě a obtížně.

Je třeba se vypořádat se skutečností, že aktivním přičiněním jednotlivců vzniká nepřeberné množství nejruznějších dat (metadat) a riziko jejich zneužití exponenciálně narůstá – tomu je třeba prostředky ochrany osobních údajů přizpůsobit.

Ústavní soud dospěl k závěru, že v podmínkách dnešní informační společnosti, v níž běžný jednotlivec využívá služeb elektronické komunikace takřka na každém kroku a dobrovolně přijímá, že se o něm ukládají kvanta dat, bylo by nemoudré tolerovat stav, v němž by poskytovatelé služeb údajů uživatelů disponovali, a státní aparát (v odůvodněných případech) nikoli.

Plošné uchovávání provozních a lokalizačních údajů představuje snahu státu „neztratit v době informační společnosti krok“ a mít v rukou efektivní nástroje k plnění svých úkolů – zde zejména v oblasti bezpečnosti státu a jeho obyvatel. Principiálně proto z pohledu Ústavního soudu nelze data retention zavrhnout.

Z hlediska práva na soukromí není šetrnější varianta, v níž by stát využíval dostupných údajů netransparentním, „pokoutným“ způsobem; takový důsledek však bez jasné právní úpravy nelze vyloučit.

V každém případě však shromažďování a zadržování provozních a lokalizačních údajů znamená zvláště závažný zásah do soukromí prakticky všech obyvatel České republiky. Princip data retention spočívá v plošném, nevýběrovém sběru významného množství dat o každé uskutečněné elektronické komunikaci, čímž je intenzivně omezeno soukromí jednotlivce. Tak závažné omezení proto jednak musí být prospěšné silnému veřejnému zájmu a zároveň je nutno je v maximální možné míře minimalizovat, aby mezi ním a naplněním sledovaných cílů existovala spravedlivá rovnováha.

Minimalizace zásahu lze dosáhnout omezením využití dat telekomunikačního provozu jen pro nejn nutnější okruhy případů, stanovením přísných podmínek, za kterých jsou data jednak uchovávána, jednak zpřístupňována, a vytvořením záruk každému jednotlivci, že v případě využití jeho údajů bude mít k dispozici účinné prostředky obrany proti případnému zneužití.

Na provozní a lokalizační údaje je třeba nahlížet jako na cenný zdroj informací o osobním životě dotčené osoby, jehož zneužití může mít v soukromí jednotlivce značné dopady. Údaje o telekomunikačním